

PROF. DR STANISŁAW ANTONIEWSKI
21. I. 1893 — 27. VI. 1962

Katedra ekonomiki i organizacji gospodarstw rolniczych SGGW w okresie pół roku poniosła dwie bolesne straty. W dniu 2 stycznia br. odprowadziliśmy na miejsce wiecznego spoczynku Profesor Hanę Paszkiewiczową, w dniu 2 lipca żegnaliśmy na tym samym cmentarzu powązkowskim naszego drogiego Kolegę i Profesora Dr Stanisława Antoniewskiego.

Stanisław Antoniewski urodził się w dniu 21. I. 1893 r. w Łodzi. Ukończył gimnazjum polskie gen. P. Chrzanowskiego w Warszawie w 1913 r., tracąc rok z powodu uwięzienia go przez władze carskie jako ucznia 7 klasy z powodów politycznych. W tymże roku 1913 wstąpił na Wydział Rolniczy Uniw. Jagiellońskiego w Krakowie. Po wybuchu wojny przeniósł się na studia do Warszawy i w 1916 r. ukończył b. Wyższą Szkołę Rolniczą (obecnie SGGW), uzyskując w 1917 r. dyplom na podstawie pracy „Organizacja polowej uprawy warzyw”. W trakcie studiów odbywał praktyki wakacyjne, a po zakończeniu studiów pracował jakiś czas jako instruktor rolny.

W 1915 r. został nielegalnie wydany, jako pierwsza tego rodzaju publikacja w kraju, jego podręcznik pt. „Fortyfikacja elementarna”.

W 1918 r. rozpoczął pracę w Ministerstwie Rolnictwa, początkowo w Wydziale Reform Agrarnych, a od 1919 r. w Wydziale Ekonomicznym. W 1920 r. był w wojsku. W Ministerstwie pracował jako radca ministerialny do 1922 r., w którym po śmierci swego ojca objął po nim gospodarstwo. Gospodarstwo to przekazał Państwowemu Bankowi Rolnemu do parcelacji w 1925 r. i objął stanowisko sekretarza generalnego Polskiego Związku Organizacji i Kółek Rolniczych. Po 3 miesiącach Ministerstwo Rolnictwa powołało go do wstępnych prac nad organizacją Wydziału Ekonomiki Drobnych Gospodarstw PINGW w Puławach. W celu zapoznania się z działaniem podobnych instytucji za granicą odbył podróż naukową do Danii, Belgii i Szwajcarii. Wydział pod kierunkiem prof. Franciszka Bujaka powstał w 1926 r., zaś inż. Antonie-

wski, który w międzyczasie uzupełnił swe studia 4-ym rokiem specjalizacji w SGGW, został zastępcą administracyjnym Wydziału.

W latach 1928/29 i 1930 odbył studia nad organizacją rolnictwa w Belgii.

W 1932 r. doktoryzował się w SGGW na podstawie pracy „Organizacja rolnictwa w Belgii i metody popierania jego rozwoju”. Promotorem był prof. St. Moszczeński. W tym samym roku został kierownikiem Poddziału w Wydziale.

W roku 1933/34 był przewodniczącym Komisji Ekonomicznej Warszawskiej Izby Rolniczej. W latach 1934—1937 kierował studium nad gospodarstwami karłowatymi, w wyniku którego zostało opublikowane kilka prac.

W 1938 r. brał udział w V-iej Konferencji Międzynarodowej Ekonomistów Rolnych w Kanadzie. W 1939 r. został kierownikiem Działu w Wydziale.

Przed II wojną światową był przewodniczącym Sekcji Rolnej Polskiego Towarzystwa Ekonomistów i członkiem rady towarzystwa, członkiem rady Towarzystwa Statystyków Polskich, członkiem Komitetu Organizacji Gospodarstw przy min. Rolnictwa, członkiem Komisji Wiejskiej Polskiego Radia, wreszcie delegatem do Międzynarodowego Instytutu Rolniczego w Rzymie w zakresie rachunkowości i statystyki.

W czasie okupacji hitlerowskiej pozostał w Instytucie dla ochrony materiałów i pomocy naukowych oraz pracowników Wydziału, utrzymując jego działalność, oczywiście ograniczoną. W tym czasie pracował nad przyszłą przebudową struktury agrarnej i zagadnieniem ludnościowym późniejszych Ziemi Odzyskanych.

Po przerwie spowodowanej powstaniem warszawskim, w 1945 r. przystąpił, już jako kierownik Wydziału, do odbudowy jego działalności, m. in. doprowadzając do odbudowy domu przy Al. Niepodległości 152, w którym Wydział znalazł pomieszczenie. Działalność Wydziału została rozszerzona, objęła również gospodarstwa uspołecznione-wielkotowarowe.

W 1946 r. habilitował się w SGGW na podstawie rozprawy: „Stosunki rolnicze w Kanadzie”.

Dr St. Antoniewski należał do czołowych pracowników naukowych WEGD PINGW i za takiego był uważany przez pierwszego jego kierownika prof. Fr. Bujaka.

W 1948 r. dr St. Antoniewski został przeniesiony na stanowisko doradcy Ministra Rolnictwa, zaś w 1950 r. przeniesiony w stan spoczynku. Nastąpił trudny dla niego okres zarówno pod względem psychicznym jak i materialnym. Nie załamał się jednak i nie ustawał w pracy naukowej.

Na początku 1957 r. został zaproszony przez Rektora SGGW do pracy w uczelni w Katedrze Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolniczych, a wkrótce potem Centralna Komisja Kwalifikacyjna przy Ministrze Szkolnictwa Wyższego przyznała mu tytuł profesora nadzwyczajnego.

Prof. St. Antoniewski miał szerokie zainteresowania w ogóle, a również w zakresie ekonomiki gospodarstw rolniczych. Uważany jest jednak za szczególnego znawcę zagadnień opłacalności gospodarstw chłopskich i rolnictwa jako całości, zagadnień kierunków produkcyjnych w rolnictwie, systemów rolniczych, intensywności gospodarki rolnej. Był też

znawcą rolnictwa innych krajów i jego ekonomiki, opublikował też w tej dziedzinie parę poważnych prac. Był znawcą i badaczem polskiego piśmiennictwa rolniczego; m. in. opublikował zarys polskiego czasopiśmiennictwa rolniczego i pokrewnego za ostatnie 200 lat.

Interesował się szczególnie metodyką pracy naukowej i charakterem jaki powinna ona posiadać. Jego publikacje w tym zakresie spotkały się z wielkim uznaniem czytelników.

Prof. St. Antoniewski jest autorem licznych prac naukowych. Liczba jego publikacji, których spis załączamy, przekracza 80. Wszystkie jego prace, poza swą wartością merytoryczną, odznaczają się wzorowym układem i napisane są piękną polszczyzną.

Po 1958 r. prof. Antoniewski był promotorem kilku prac doktorskich. W dniu 30 czerwca rb. już po jego śmierci, a przed pogrzebem, odbyła się w Uczelni uroczysta promocja Jego pierwszych dwóch doktorantów: spełniłem smutną koleżeńską przysługę promowania ich w Jego imieniu. Prof. Antoniewski był kierownikiem 18 prac magisterskich i recenzentem szeregu prac doktorskich i habilitacyjnych. Był szanowanym i lubianym przez młodych pracowników naukowych i młodzież akademicką.

Prof. Antoniewski był wybitnym polskim ekonomistą rolnym i wybitnym naukowcem posiadającym poza wielką wiedzą umysł wybitnie krytyczny i zdolny do syntez. W szczególności należy podkreślić ostrożność w wyciąganiu wniosków i wielkie wymagania jakie stawiał zarówno sobie jak i innym co do jakości i pewności materiałów badawczych.

Prof. Antoniewski był człowiekiem o wielkiej odwadze cywilnej, nie idącym na żadne łatwizny i kompromisy, na które nie pozwalało mu jego sumienie oraz uczciwość badacza i naukowca.

Jednocześnie jednak ten wybitny uczony nie cierpiał na przerost ambicji. Był człowiekiem skromnym nie wymagającym dla siebie zaszczytów. Ludzie sami go jednak docenili i w ostatnich latach swego życia doczekał się oficjalnego uznania, które mu się tak bardzo należało.

Prof. Antoniewski poza tym, że był ekonomistą, był przede wszystkim humanistą, miłośnikiem sztuki, literatury i poezji. Wszyscy znaliśmy jego lekki, powiedziałbym francuski dowcip, humor i pogodę. Danym mu było to co chyba jest największym szczęściem dla człowieka; do ostatnich chwil swego życia był pełen nowych myśli i zamiarów, pełen myśli twórczych, pełen chęci do życia i do dalszych osiągnięć.

Zmarł w dniu 27 czerwca 1962 r. w wieku 69 lat. Był członkiem Komitetu Ekonomiki Rolnictwa Wydziału V Polskiej Akademii Nauk, członkiem Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Towarzystwa Naukowej Organizacji i Kierownictwa. Posiadał szereg odznaczeń, m. in. Krzyż Walecznych, Polonia Restituta, Złoty Krzyż Zasługi.

Ryszard Manteuffel

WYKAZ PUBLIKACJI

1. Zadania Wydziału Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich. Rocznik Państwowej Rady Rolniczej tom I, str. 75—78, Warszawa 1925.
2. Fabryka nawozów w Moellenbeck-St. Jean. Poradnik Gospodarstw Wiejskich nr 3, str. 18—20, Warszawa 1926.

3. Wydział Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich. Przemysł i Handel nr 16, Warszawa 1926.
4. Badania drobnych gospodarstw za pomocą rachunkowości rolniczej. Przemysł i Handel nr 25, str. 763—5, Warszawa 1926.
5. Produkcja i eksport jaj w Belgii. Przemysł i Handel nr 39, str. 1177—9, Warszawa 1926.
6. Rachunkowość rolnicza w drobnych gospodarstwach. Przemysł i Handel nr 48, str. 1475—6, Warszawa 1926.
7. O praktykach rolnych w Danii i Belgii. Poradnik Gospodarstw Wiejskich nr 10, str. 166—8, Warszawa 1927.
8. Dwa gospodarstwa belgijskie. Poradnik Gospodarstw Wiejskich nr 11 i 12, str. 186—8 i 203, Warszawa 1927. Rolnik i Zagroda nr 11 i 12, Warszawa 1927.
9. Jak żywiono krowy podczas konkursu mleczności w Belgii. Poradnik Gospodarstw Wiejskich nr 16 i 17, Warszawa 1927.
10. Konkursy rolnicze w Belgii. Rolnik i Zagroda nr 18, 19, 20, 21 i 22, Warszawa 1927.
11. O nagrodach na konkursach rolniczych. Poradnik Gospodarstw Wiejskich nr 20, str. 353, Warszawa 1927.
12. Przewód kasowy drobnych gospodarstw. Przemysł i Handel nr 18, str. 578—80, Warszawa 1927.
13. Loteria rolnicza w Danii. Rolnik i Zagroda nr 23, str. 11, Warszawa 1927.
14. Rachunkowość rolnicza w drobnych gospodarstwach. Przemysł i Handel nr 47, str. 1627—8. Poradnik Gospodarstw Wiejskich nr 47, str. 778—80, Rolnik i Zagroda nr 48, str. 12—13, Warszawa 1927.
15. Co może zdziałać organizacja rolnicza (Na przykładzie Szwajcarii). Poradnik Gospodarstw Wiejskich nr 4, str. 45—46, Warszawa 1928.
16. Rozdrabnianie gospodarstw a konsumpcja artykułów przemysłowych. Poradnik Gospodarstw Wiejskich nr 10, str. 157—159, Warszawa 1928.
17. Naukowo-Badawczy Instytut Ekonomii Rolnej w Moskwie. Przemysł i Handel nr 10, str. 421—4, Warszawa 1928.
18. Konsumpcja artykułów przemysłowych w drobnych gospodarstwach w woj. zachodnich. Poradnik Gospodarski nr 18, str. 434—5, Poznań 1928.
19. Konsumpcja wyrobów przemysłowych wg budżetu drobnego rolnika. Przemysł i Handel nr 19, str. 778—81, Warszawa 1928, The Polish Economist nr 9, str. 341, Warszawa 1928.
20. Badania ekonomiczne drobnych gospodarstw. Gazeta Gospodarska nr 38, str. 1079—81, Warszawa 1928. The Polish Economist nr 6, str. 235, Warszawa 1928.
21. Reorganizacja drobnych gospodarstw. Przemysł i Handel nr 30, str. 1234—35, Warszawa 1928. Rolnik i Zagroda nr 32, str. 26, Warszawa 1928.
22. Gospodarka drobnych warsztatów rolnych. Przemysł i Handel nr 45, str. 1829—33, Warszawa 1928.
23. Seria prac społeczno-gospodarczych Biblioteki Puławskiej. Rolnictwo nr 1, str. 176—182, Warszawa 1928.
24. Z zagadnień prasy rolniczej. Piśmiennictwo Rolnicze nr 11, str. 163—65, Warszawa 1928.
25. Rolnictwo, Piśmiennictwo Rolnicze nr 11, str. 165—67, Warszawa 1928.
26. Dochodowość dużych i małych gospodarstw. Przemysł i Handel nr 11, str. 453, Warszawa 1929. Rolnik i Zagroda nr 16 i 17, Warszawa 1929.
27. O małych i dużych gospodarstwach. Poradnik Gospodarstw Wiejskich nr 12, str. 234, Warszawa 1929.
28. Aktualne zagadnienia rolnictwa belgijskiego. Rolnictwo tom II. nr 108—120, Warszawa 1929.
29. O program organizacji gospodarstw rolnych. Polska Gospodarcza nr 11, Warszawa 1930.
30. Organizacja rolnictwa w Belgii i metody popierania jego rozwoju. Biblioteka Puławska — Seria Prac Społeczno-Gospodarczych nr 27, str. 492, Warszawa 1930.
31. Na marginesie kryzysu rolniczego. Polska Gospodarcza nr 11, Warszawa 1931.
32. W belgijskim okręgu uprawy tytoniu i chmielu. Przewodnik Gospodarski nr 24, Warszawa 1931.
33. Jak rolnicy belgijscy przeciwstawiają się kryzysowi. Czasopismo Spółdzielni Rolniczych nr 31, Warszawa 1931.
34. Ze stosunków stowarzyszeniowych belgijskich. Rolnictwo tom III. nr 2, Warszawa 1931.

35. Recueil de statistiques basées sur les données de la comptabilité agricole. Rolnictwo tom IV. nr 1, Warszawa 1931.
36. Uwagi o dekretach rolniczych. Gospodarka Narodowa nr 8, str. 124, Warszawa 1933.
37. Uwagi o premiach zbożowych. Gospodarka Narodowa nr 11, str. 170, Warszawa 1933.
38. Wpływ hodowli na zatrudnienie rąk roboczych. Rolnik Ekonomista nr 4, Warszawa 1934.
39. Zadłużenie drobnych gospodarstw w woj. warszawskim. Rolnik Ekonomista nr 9, Warszawa 1934.
40. Znaczenie i organizacja rachunkowości rolnej. Rolnik Ekonomista nr 12, Warszawa 1934.
41. Potrzeba rachunkowości. Kłosa nr 24, Toruń 1934.
42. Zboże czy hodowla. Przewodnik Gospodarski nr 25, Warszawa 1934.
43. Bezrobocie w drobnych gospodarstwach wiejskich. Rolnictwo tom IV. zeszyt 1, Warszawa 1934.
44. Zainteresowanie różnych typów warsztatów rolnych w poziomie cen zbożowych cz. I. Prace z zakresu polityki zbożowej w Polsce. Poznań 1934.
45. Opłacalność kierunków w drobnych gospodarstwach cz. I. Trzechlecie dobrej koniunktury 1927—30 r. Biblioteka Puławska, Seria Prac Społeczno-Gospodarczych nr 44, Warszawa 1934.
46. Badania gospodarstw karłowatych i ich potrzeb. Rolnik-Ekonomista nr 2, Warszawa 1935.
47. O zadłużeniu drobnych gospodarstw w województwie warszawskim. Rolnik-Ekonomista nr 7, Warszawa 1935.
48. Prace Wydziału Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich. Biuletyn Związku Izb i Organizacji Rolniczych Dział I. nr 2, Warszawa 1935.
49. Ceny a przychód gotówkowy w chłopskich gospodarstwach. Przyczynek do charakterystyki położenia rolnictwa. Rolnictwo tom IV. zeszyt 2, Warszawa 1935.
50. Opłacalność drobnego rolnictwa na Pomorzu w świetle rachunkowości rolniczej. Z zagadnień rolniczych i osadniczych na Pomorzu. Biblioteka Puławska, Seria Prac Społeczno-Gospodarczych nr 52, Warszawa 1935.
51. Przyczynek do zbadania bezrobocia na wsi. Rolnictwo nr 82, Warszawa 1936.
52. Wydatki wsi a dochodowość drobnego rolnictwa. Naród a Państwo nr 32, Warszawa 1936.
53. Podaż i ceny kilku ważniejszych produktów rolnych w okresie kryzysu. Rolnik-Ekonomista nr 18, Warszawa 1936.
54. Parcelacja, problemy — rynkowy, ludnościowy i społeczny. Gazeta Polska, Warszawa 1936.
55. Indeksy cen produktów rolniczych i artykułów przemysłowych. Życie rolnicze nr 7, Warszawa 1936.
56. Użyteczność dużych i małych gospodarstw. Gazeta Polska z dnia 13. I, Warszawa 1937.
57. Kapitał w rolnictwie. Gazeta Polska z dnia 17. I. Warszawa 1937.
58. Podsumowanie dyskusji o parcelacji. Gazeta Polska z dnia 31. I. Warszawa 1937.
59. Zapas ziemi. Naród a Państwo z dnia 31. I. Warszawa 1937.
60. Rolnictwo i stałość pieniądza. Życie Rolnicze nr 9, Warszawa 1937.
61. Reforma rolna w Jugosławii. Przewodnik Gospodarski nr 28—29, Warszawa 1937.
62. Uprzemysłowienie kraju i rolnictwo. Życie Rolnicze nr 16, Warszawa 1937.
63. Zagadnienie zatrudnienia rąk roboczych w rolnictwie. Naród i Państwo nr 27—28, Warszawa 1938.
64. Z ekonomiki gospodarstw dużych i małych. Biblioteka Puławska, Seria Prac Społeczno-Gospodarczych nr 77, Warszawa 1938.
65. Opisy gospodarowania w gospodarstwach karłowatych. Biblioteka Puławska, Seria Prac Społeczno-Gospodarczych nr 83, Warszawa 1938.
66. O stosunkach rolniczych w Kanadzie. Biblioteka Puławska, Seria Prac Społeczno-Gospodarczych nr 95, Warszawa 1946.
67. Podstawy rejonizacji Pomorza Zachodniego. Rolnictwo Ziem Odzyskanych, praca zbiorowa SGGW, Warszawa 1947.
68. O potrzebie i organizacji rachunkowości rolniczej (Kalendarz Samopomocy Chłopskiej) Poradnik Rolnika, Warszawa 1947.
69. Produkcja rolnicza i eksport na tle warunków przyrodniczych. Informator Eksportowy, Warszawa 1947.

70. Rolnictwo Ziem Odzyskanych przyczynia się do zmniejszenia przeludnienia rolniczego oraz tworząc strukturę drobnorolniczą zapewniamy Ziemiom Odzyskanym wyższy stopień gospodarki rolnej. Wystawa Ziem Odzyskanych we Wrocławiu 1949. Oba tematy na wykresach z legendami.
71. Praca Wydziału Ekonomiki Rolnej PINGW. Wydał Uceštnicka Spravedny Ustav w Pradze, 1948.
72. Gospodarka zbożowa krajów demokracji ludowej. Gospodarka Zbożowa nr luty—marzec, Warszawa 1952.
73. Wacław Ponikowski—życiorys i twórczość. II. Księga Pamiątkowa SGGW, Warszawa 1956.
74. Sprawa postępu rolniczego w b. Królestwie Polskim w świetle Roczników Gospodarstwa Krajowego. Rocznik Nauk Rolniczych, tom 75-G-2, Warszawa 1958.
75. O klasyfikacji systemów w rolnictwie. Zagadnienia Ekonomiki Rolnej nr 2, Warszawa 1958.
76. O kosztach i opłacalności produkcji rolnej. Zagadnienia Ekonomiki Rolnej nr 3, Warszawa 1958.
77. Wyniki ankiety o przykładach racjonalnej organizacji pracy w rolnictwie. Z zagadnień organizacji pracy w rolnictwie. Materiały i Studia Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa nr 2, Warszawa 1958.
78. Obsada końmi drobnych gospodarstw w zależności od obszaru. Roczniki Nauk Rolniczych tom 75-G-3, Warszawa 1959.
79. Uwagi do kryteriów towarowości gospodarstw wiejskich prof. dr W. Pytkowskiego. Postępy Nauk Rolniczych nr 4, Warszawa 1960.
80. Intensywność w rolnictwie. Roczniki Nauk Rolniczych. Tom 75, Seria G. Zeszyt 1. Warszawa 1960.
81. Naukowiec i jego praca. Zeszyty Naukowe SGGW, Ekonomika i Organizacja Rolnictwa nr 3, Warszawa 1960.
82. Zarys bibliografii polskiego czasopiśmiennictwa rolniczego i pokrewnego na ziemiach polskich za okres 200 lat. Polska Akademia Nauk, Warszawa 1960.
83. O bibliografii czasopiśmiennictwa rolniczego. Nowe Rolnictwo nr 5, Warszawa 1962.
84. Co należy wymagać od pracy naukowej. Zeszyty Naukowe SGGW Ekonomika i Organizacja Rolnictwa nr 5, Warszawa 1962.